

Vergaderjaar 2015–2016

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 2131

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 mei 2016

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij vier fiches, die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

Fiche 1: mededeling digitalisering industrie (Kamerstuk 22 112, nr. 2129)
Fiche 2: mededeling Europees Cloudinitiatief (Kamerstuk 22 112, nr. 2130)
Fiche 3: mededeling normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt
Fiche 4: mededeling EU-actieplan inzake e-overheid 2016–2020 (Kamerstuk 22 112, nr. 2132)

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

Fiche: Mededeling normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt

1. Algemene gegevens

- a) *Titel voorstel*
Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: Normalisatieprioriteiten op ICT-gebied voor de digitale eengemaakte markt
- b) *Datum ontvangst Commissiedocument*
19 april 2016
- c) *Nr. Commissiedocument*
COM(2016) 176
- d) *EUR-Lex*
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1461578451624&uri=CELEX:52016DC0176>
- e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board*
Niet opgesteld
- f) *Behandelingstraject Raad*
Raad voor Concurrentievermogen, raadsconclusies als onderdeel van het technologiepakket.
- g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*
Ministerie van Economische Zaken

2. Essentie voorstel

Standaarden spelen een cruciale rol als fundament voor een effectieve digitale interne markt. Standaarden zorgen er onder andere voor dat technologieën soepel en betrouwbaar samenwerken en innovatie bevorderen. Met deze mededeling stelt de Commissie een gerichte aanpak op voor een aantal prioritaire ICT-gedreven toepassingsgebieden voor de ontwikkeling van de digitale economie.

Standaardisatie is het brede begrip voor de ontwikkeling van standaarden. Een specifieke vorm van standaardisatie is de ontwikkeling van normen door formele normalisatie-instellingen (Nederlands Normalisatie-instituut in Nederland). Op ICT-gebied zijn, naast de formele instellingen, ook andere organisaties actief met het ontwikkelen van standaarden. Deze mededeling gaat over standaarden in brede zin, dus zowel ontwikkeld en beheerd door normalisatie-instellingen als door andere standaardisatie-organisaties.

De Europese aanpak bestaat uit twee pijlers:

- 1) *Het identificeren van lijst van prioritaire gebieden, waarvoor standaardisatie urgent is:*
 - Cloud computing
 - Internet of Things
 - 5G
 - Cyber security
 - Data
- 2) *Een proces gericht op het garanderen van de impact van de voorgestelde acties door:*
 - Bevorderen van vrije beschikbaarheid van standaarden.
 - Bevorderen van actievere deelname van Europese partijen in internationale standaardisatieactiviteiten.
 - Jaarlijkse rapportage over de voortgang van de resultaten.
 - Financiële ondersteuning via programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020 en CEF).

De Commissie stelt dat een duidelijke set van prioriteiten voor ICT-standaardisatie samen met politieke steun de introductie van Europese innovaties tot de wereldmarkt zal bevorderen en daarmee het Europese concurrentievermogen zal versterken. Bijvoorbeeld voor producten en diensten op het gebied van smart industrie, eHealth, slimme energie en intelligente vervoerssystemen. De Commissie heeft als doel om de efficiëntie en effectiviteit van het standaardisatiesysteem te verbeteren door samenwerking met alle stakeholders.

De Commissie beoogt in 2017 tot een evenwichtig intellectueel eigendomsbeleid te komen met betrekking tot standaardisatie en zet in op een efficiënt en voorspelbaar licentie kader, gebaseerd op eerlijke, redelijke en niet discriminerende (FRAND) voorwaarden, om tot een juiste balans te komen tussen de beschikbaarheid van «standaard essentiële octrooien (SEO's) voor alle marktpartijen en de rechten van SEO-houders.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Voor Nederland is het belang van standaardisatie op Europees en mondiaal niveau groot. Vanwege het open en exportgerichte karakter van de Nederlandse economie is het voor Nederland belangrijk dat de standaarden gelijk zijn en naar alle lidstaten goed geëxporteerd kan worden. Europese standaardisatie draagt bij aan schaalvergroting van de afzetmarkt. Daarnaast kan samenwerking op Europees niveau helpen om invloed uit te oefenen op de totstandkoming van internationale standaarden om ook een mondiaal level playing field te creëren. Door middel van sector overstijgende samenwerkingsverbanden en open platforms kunnen privaot-publieke initiatieven worden gestimuleerd.

In Nederland wordt binnen het Smart Industry platform gewerkt met fieldlabs en wordt een standaardisatieagenda Smart Industry opgesteld.¹ Op het gebied van energie is er een Europese Strategic Energy Technology Plan, en werkt een «strategic group» aan een soort roadmap voor de technologie ontwikkeling en hoe dat past in de ontwikkeling van het energiesysteem.

Sinds 2007 is een open standaardenbeleid van kracht voor de gegevensuitwisseling tussen ondernemers en overheden, tussen burgers en overheden en tussen overheden onderling. Het beleid voor open standaarden is met brede steun van de Tweede Kamer via het actieplan Nederland Open in Verbinding² ingevoerd voor de hele overheid.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het voorstel van de Commissie sluit aan bij de inzet en wensen van Nederland om standaardisatie en bevordering van interoperabiliteit in te zetten voor het versterken van de digitale interne markt.

Het kabinet steunt in algemene zin de inzet van de Commissie om:

1. Duidelijke prioriteiten te identificeren en hiermee meer focus en stroomlijning aan te brengen in het standaardisatieproces. Dit is belangrijk om een impuls te geven aan de samenwerking tussen alle betrokken partijen, een snelle totstandkoming van standaarden te stimuleren en innovatie te bevorderen. Daarnaast is harmonisatie van initiatieven essentieel om te zorgen voor compatibiliteit. Voor een deel

¹ Kamerstuk 29 826, nr. 66.

² Kamerstuk 26 643, nr. 98.

vindt deze harmonisatie reeds plaats via (internationale) normeringsinstituten, maar coördinatie en prioritering op Europees niveau kan hierin een belangrijke rol spelen. De betrokkenheid van het bedrijfsleven is voor Nederland erg belangrijk.

2. Jaarlijks te rapporteren over de voortgang aan de Raad en het parlement. Het jaarlijks rapporteren van de voortgang is belangrijk om de ontwikkeling te kunnen volgen en indien nodig bij te kunnen sturen. De rapportage vindt plaats als onderdeel van de rapportage in het kader van de Digital Single Market.

Hieronder worden beide punten nader toegelicht.

Ad 1. Lijst van prioritaire gebieden

De vijf prioritaire gebieden dragen bij aan het versterken van de digitale interne markt.

- Cloud Computing maakt nieuwe digitale diensten voor industrie en wetenschap mogelijk door te voorzien in de behoefte aan massieve dataopslag en rekenkracht.
- Internet of Things (IoT) is een opkomende technologie waarbij steeds meer objecten aan het internet worden gekoppeld (huishoudelijke apparatuur, draagbare elektronica, voertuigen enz.).
- 5G kan de essentiële wereldwijde draadloze infrastructuur voor communicatie worden, tussen mensen, maar ook tussen diensten en objecten.
- Cybersecurity, veilige ICT, is een basisvoorwaarde voor de digitale interne markt.
- Data, uitwisseling en hergebruik van data vormt de brandstof voor de digitale economie.

Deze door de Commissie voorgestelde prioritaire gebieden worden gedragen door de industrie en zijn tijdens meerdere stakeholdersessies op Nederlands en Europees niveau benadrukt door het veld. Domeinen zoals smart industry, ehealth, slimme energie en intelligente vervoerssystemen kunnen van deze voorgestelde prioritering profiteren. Het kabinet benadrukt hierbij dat het van belang is dat de Commissie voldoende ruimte biedt voor innovatie. Het ontwikkelen van standaarden is industrie gedreven en Nederland vraagt de Commissie om de industrie voldoende ruimte en tijd te gunnen om zich verder te ontwikkelen. Welke standaarden nodig zijn en de invulling van die standaarden dient door bedrijven in de verschillende sectoren te worden bepaald. Zo steunt het kabinet het initiatief van de Europese Commissie (zogenaamde AIOTI initiatief) om op het terrein van Internet of Things partijen bij elkaar te brengen, waaronder standaardisatie instellingen en grote industriële spelers als Intel, NXP, Philips en Samsung om standaarden en beleid te bespreken en onderzoeks- en pilotprojecten in gang te kunnen zetten.

Ook de inzet van de Commissie in de sectoren smart industrie, Ehealth, verkeer en vervoer en slimme energie kan op steun rekenen van het kabinet. Het stimuleren van industrie gedreven samenwerkingsverbanden en experimentele praktijkprojecten sluit aan bij het Nederlandse beleid voor smart industrie.

Nederland onderstreept de noodzaak van goed beveiligde ICT-voorzieningen en vraagt bijzondere aandacht voor de borging van publieke belangen (veiligheid en privacy). Niet alleen bij grote industriële organisaties, maar ook bij MKB en start-ups. Nederland is positief over het voorstel van de Commissie om veiligheid en privacy vereisten in de kern prioriteiten te integreren en in een aanbeveling eind 2017 nader te duiden.

Ad 2. Proces

Belangrijke uitgangspunten bij het ontwikkelen van standaarden zijn «vrijwilligheid» bij deelnemende partijen en «openheid» van standaarden met als doel om vrije beschikbaarheid van standaarden te stimuleren. Met dit voorstel worden beide uitgangspunten gerespecteerd. Het voorstel geeft een extra impuls om te bevorderen dat bij het ontwikkelen van standaarden de capaciteit bij verschillende stakeholders voor een aantal prioriteiten wordt gebundeld en de toegang tot de standaarden wordt bevorderd.

Het kabinet is ook positief over het voorstel van de Commissie om actievere deelname van Europese partijen in internationale standaardisatieactiviteiten te stimuleren en jaarlijks een dialoog te organiseren met standaardisatieorganisaties en haar stakeholders/bedrijfsleven. Volgens het kabinet moet er een discussie worden gevoerd over het niveau waarop dit zou moeten worden aangepakt (nationaal/Europees/globaal) en wat de rol van de verschillende overheden is ten opzichte van bedrijven en de standaardisatie instituten.

Jaarlijks is een rapportage voorzien aan de Raad en het Europees Parlement. Nederland zal op die momenten in ieder geval toetsen of er voldoende voortgang wordt gerealiseerd en de prioritering bijdraagt aan een snellere ontwikkeling en adoptie van standaarden. Daarnaast zal Nederland in de gaten houden of er voldoende aandacht is voor publieke belangen (bijvoorbeeld privacy en security).

Nederland onderschrijft het belang van een evenwichtig intellectueel eigendomsbeleid, maar ontvangt geen sterke signalen van een disbalans. Het licentiesysteem is bovendien met name een marktaangelegenheid. Nederland steunt het initiatief om de toegankelijkheid van octrooi informatie te vergroten. Ook aandacht voor de kwaliteit van SEO-verklaringen is van belang voor de betrouwbaarheid van het systeem, maar behoort niet thuis in het IE-beleid van standaardisatieorganisaties. Efficiënte en kwalitatief goede geschilbeslechting dat toegankelijk is voor alle marktpartijen, ook het mkb, kan daarin wel een rol spelen. Nederland is van mening dat de introductie van het unitair octrooi en het Eengemaakt Octrooigerecht in 2017 daar in belangrijke mate aan kan bijdragen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Het belang van standaardisatie voor de ontwikkeling van de digitale economie wordt algemeen erkend door lidstaten. De gekozen prioritaire gebieden kunnen op brede steun rekenen.

Op het gebied van Smart Industrie standaardisatie zijn er bijvoorbeeld veel initiatieven in Amerika, Duitsland en Frankrijk. In deze landen zijn actieplannen opgesteld met acties om Smart Industry en de daaraan gerelateerde standaardisatie vorm te geven. Amerika, China, Europa en de grotere landen richten zich sterker op Smart Industry standaarden dan de landen die in omvang vergelijkbaar zijn met Nederland.

Het merendeel van de lidstaten deelt de visie dat standaardisatie industrie-gedreven zou moeten zijn. Een enkele lidstaat hecht sterk aan de betrokkenheid van de Europese Standaardisatie Organisaties in het standaardisatieproces.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De interne markt is een gedeelde bevoegdheid van de Unie en de lidstaten (art. 4, lid 2, sub a WVEU). De Unie is bevoegd om maatregelen vast te stellen op het gebied van de interne markt en de werking ervan te verzekeren (artikel 26 WVEU). Er wordt geen regelgeving aangekondigd in de mededeling.

b) Subsidiariteit

Het kabinet is positief ten aanzien van de subsidiariteit. Door op Europees niveau optimale randvoorwaarden te creëren kan het potentieel van de Europese digitale economie verder ontsloten worden. Standaarden zijn voor de interne markt van belang om interoperabiliteit over landsgrenzen heen te versterken en onderzoek en innovatie te bevorderen.

c) Proportionaliteit

Het kabinet is ten aanzien van de proportionaliteit positief. De voorgestelde prioritering en acties die in de mededeling worden opgevoerd zijn goed gekozen voor het bereiken van de doelen. Er wordt geen regelgeving aangekondigd in de mededeling.

a) Financiële gevolgen

Er zijn geen directe financiële gevolgen voorzien. Financiële ondersteuning wordt gevonden binnen bestaande programma's voor onderzoek en innovatie (Horizon 2020 en CEF). In geval van budgettaire gevolgen voor de EU-begroting is Nederland van mening dat de middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting. Indien er sprake zou zijn van kosten voor Nederland, dan zullen budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

b) Gevolgen voor regeldruk

Er zijn geen gevolgen voor regeldruk.